

Sygn. akt III AUa 894/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska
Sędziowie:	SA Barbara Mazur (spr.) SA Bożena Grubba
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

o wyrównanie świadczenia pieniężnego

na skutek apelacji J. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 marca 2016 r., sygn. akt IV U 63/16

oddala apelację.

SSA Barbara Mazur SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba

Sygn. akt III AUa 894/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 listopada 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. przyznał J. C. świadczenie przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych od dnia 1 maja 2013 r.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji, domagając się wypłacenia przyznanego świadczenia od 10. roku życia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, iż zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym złożono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 1 marca 2016 r. oddalił odwołanie ubezpieczonej. U podstaw orzeczenia tego Sądu legły następujące ustalenia i rozważania.

Na skutek wniosku J. C. z dnia 7 maja 2013 r. o przyznanie świadczenia pieniężnego cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 13 lipca 2015 r. odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia pieniężnego przysługującego cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych wskazując, iż ubezpieczona nie przedłożyła aktualnego zaświadczenia lekarza okulisty o utracie wzroku w wyniku eksplozji niewypałów lub niewybuchów po wojnie 1939-1945 na terytorium RP.

W wyniku odwołania ubezpieczonej do powyższej decyzji, Sąd Okręgowy w Elblągu wyrokiem z dnia 8 października 2014 r. w sprawie IV U 1812/13 - utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 września 2015 r. w sprawie III AUa 2235/14 - zmienił tą decyzję, w ten sposób że przyznał wnioskodawczyni J. C. prawo do świadczenia pieniężnego przysługującego cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych.

Organ rentowy wykonując prawomocny wyrok Sądu, zaskarżoną decyzją z dnia 27 listopada 2015 r. przyznał ubezpieczonej świadczenie pieniężne przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych od dnia 1 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy nie dzieląc odwołania ubezpieczonej od powyższej decyzji wskazał na treść art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługującym cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych oraz art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, mającego zastosowanie na mocy art. 13 pierwszej z wymienionych ustaw.

Dalej Sąd podkreślił, iż z treści tego przepisu jednoznacznie wynika, że samo spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa emerytalna odróżnia bowiem moment powstania prawa (spełnienie warunków - art. 100) od momentu wypłaty świadczenia (nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1). Generalną zasadą prawa emerytalno - rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty (spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczenia. Z tego też względu - zdaniem Sądu Okręgowego - brak było podstaw do wypłaty ubezpieczonej świadczenia od dnia zdarzenia w wyniku którego wnioskodawczyni jako cywilna ofiara eksplozji niewybuchu niewypałów z okresów wojny 1939-1945 (tj. 10. roku życia).

Z tych też względów Sąd I instancji stwierdził, iż nie było podstaw do wypłaty wyrównania powyższego świadczenia od 1991 r. kiedy ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o rentę socjalną i rentę rodzinną, albowiem ubezpieczona występując z wnioskami o powyższe świadczenia, co prawda wiązała swój zły stan zdrowia z wypadkiem z dnia 11 maja 1964r., jednakże nie wnosiła o wypłatę świadczeń dla cywilnych i niewidomych ofiar działań wojennych. Sąd Okręgowy jednocześnie dodał, że ustawa na mocy, której przyznano ubezpieczonej świadczenie obowiązuje od dnia 1 stycznia 2007 r.

Wobec tego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła ubezpieczona podnosząc, iż Sąd Okręgowy odniósł się jedynie do art. 4 ust. 1 o świadczeniach pieniężnych o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługującym cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych oraz art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz nie odniósł się do wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 15 marca 1994 r. sygn. akt Aur 163/94, w którym renta rodzinna po ojcu nie została przyznana w wyniku braku stwierdzenia inwalidztwa II grupy przed 16 rokiem życia. Natomiast wyrokiem z dnia 22 września 2015 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 8 października 2014 r., sygn. akt IV U 1812/13 uzasadniając, iż ze zgromadzonego w sprawie materiału

dowodowego wynika jednoznacznie, iż skarżąca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy (inwalidą II grupy) z powodu utraty wzroku będącą skutkiem wybuchu niewypału w dniu 11 maja 1964 r. Nadto ubezpieczona podniosła, iż jej matka nie zadbała o rentę z tytułu inwalidztwa z powodu niewiedzy, bądź historycznych uwarunkowań tamtych czasów, co wpłynęło na życie ubezpieczonej w sposób istotny ponieważ przyczyniło się do braków w edukacji i zaspokojeniu potrzeb życiowych, pogłębiając inwalidztwo oraz ubóstwo.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany, bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była data przyznania ubezpieczonej świadczenia pieniężnego przysługującego cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych. Sama kwestia uprawnień ubezpieczonej do tego świadczenia pozostawała poza sporem.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. Nie popełnił też uchybień w zakresie ustalonych faktów. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776)

Jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji w myśl art. 13 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługującym cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych odpowiednie zastosowania mają przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz.887 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna).

Wobec tego należało mieć na względzie, iż w zakresie wypłaty wszystkich świadczeń z ubezpieczeń społecznych obowiązuje ogólna reguła, wynikająca z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którą świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Co prawda w myśl art. 100 tej ustawy, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, albowiem prawo do świadczenia powstaje ex lege (a nie z mocy decyzji organu rentowego) w dniu spełnienia ustawowych warunków (por. przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2001 r., II UKN 136/00, OSNAPiUS 2002, Nr 18, poz. 441), poza wyjątkiem z art. 100 ust. 2 powołanej ustawy (w sprawie niniejszej nieistotnym). Samo spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa o emeryturach i rentach z FUS odróżnia bowiem moment powstania prawa - art. 100 - od momentu wypłaty świadczenia, nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1. Ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest bowiem wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury/renty, lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia.

Tymczasem nie budzi wątpliwości, iż ubezpieczona z wnioskiem o przyznanie wnioskowanego świadczenia wystąpiła w dniu 7 maja 2013 r., wobec czego słusznym było przyznanie jej tego świadczenia od 1 maja 2013 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożyła wniosek. Z tego też względu zaskarżona decyzja pozwanego organu rentowego, wydana na skutek wykonania wyroku Sądu Okręgowego z dnia 8 października 2014 r. w sprawie IV U 1812/13 (utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyrokiem z dnia 22 września 2015 r. w sprawie III AUa 2235/14) została wydana z obowiązującymi normami. Ponieważ obowiązujące przepisy nie przewidują odstąpienia od tej zasady i możliwości przyznania świadczenia za okres wcześniejszy przed złożeniem wniosku, brak było podstaw do przyznania wnioskodawczyni świadczenia pieniężnego za okres przed majem 2013 r. Należy przy tym podkreślić, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący i nie mają na ich

gruncie zastosowania zasady współzycia społecznego, a więc nie ma możliwości odstępstwa od istniejących regulacji prawnych, z uwagi na szczególne okoliczności życiowe świadczeniobiorców. Na kanwie przedmiotowej sprawy nie było również potrzeby odnoszenia się do wyroku Sądu Apelacyjnego z 1994 roku, o czym ubezpieczona wskazała w wywiedzionej apelacji, gdyż okoliczności ustalone wówczas przez Sąd pozostawały bez znaczenia dla oceny zasadności legalności zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Na marginesie można jedynie dodać, iż ustawy z dnia 16 listopada 2006 r, o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługującym cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych, w oparciu o którą ubezpieczona dochodzi świadczenia pieniężnego weszła w życie dopiero w dniu 1 stycznia 2007 r. Wobec tego nawet już z tego względu żądanie ubezpieczonej o przyznanie świadczenia pieniężnego w myśl powyższej ustawy za okres od 1992 r. jest bezzasadne, gdyż niemożliwym jest przyznanie świadczenia, nie przewidywanego w stanie prawnym na dany moment. Niemniej jednak mając na uwadze stanowisko ubezpieczonej, zdaje się, iż skarżąca myli uprawnienie do renty rodzinnej - które nie było przedmiotem niniejszego postępowania, a o którym wspomina w apelacji - z uprawnieniem do świadczenia pieniężnego przyznawanego na podstawie ustawy o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługującym cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych

Trafnie zatem Sąd Okręgowy przyjął, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa. Wobec tego apelację ubezpieczonej należało zatem oddalić jako nieuzasadnioną, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c., jak w sentencji.

SSA Barbara Mazur SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba